

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΕΓΓΡΑΦΟ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΟΓΔΑΝΤΣΑΣ (ΓΕΥΓΕΛΗ)

Η Βογδάντσα είναι κτισμένη ανατολικά του ποταμού Αξιού. Σήμερα ονομάζεται Bogdançı και περιέχεται εντός των συνόρων της FYROM. Άλλη ονομασία με την οποία τη συναντούμε είναι Μπογδάντσα. Επί Οθωμανικής αυτοκρατορίας στην κοινότητα ζούσαν Έλληνες, Τούρκοι, Σέρβοι και Βούλγαροι. Διοικητικά ανήκε στον καζά Γευγελή¹ που υπαγόταν στο σαντζάκι της Θεσσαλονίκης², ενώ εκκλησιαστικά στην επισκοπή Πολυανής³. Οι κάτοικοί της ασχολούνταν κυρίως με τη σηροτροφία⁴.

Ο Γεώργιος Χατζηκρυιάρκος αναφέρει ότι στην Βογδάντσα (1905-1906) υπήρχαν δύο αντιμαχόμενες κοινότητες δηλαδή ελληνορθόδοξοι και εξαρχικοί ή σχισματικοί⁵. Οι ελληνικές οικογένειες ήσαν περίπου 180⁶. Από το Αρχείο της Γενικής Διοικήσεως της Μακεδονίας, που διασώζει στατιστική του σαντζακίου Θεσσαλονίκης, πληροφορούμαστε τον πληθυσμό της κοινότητας κατά το έτος 1908. Συγκεκριμένα καταγράφονται 350 βουλγαρικές οικογένειες (2.000 άτομα), 200 τουρκικές (1.000 άτομα), 135 ελληνικές (750 άτομα), 50 ουνίτικες (βουλγαροκαθολικές) (250 άτομα) και 22 (100 άτομα) σερβίζουσες οικογένειες⁷. Ο Αθ. Χαλκιοπούλος την ίδια περίοδο

1. Για τον πληθυσμό του καζά Γευγελή βλ. κυρίως *Στατιστική του βιλαετίου Θεσσαλονίκης*, εν Άθήναις 1910, χωρίς αριθμηση. Α. Χαλκιοπούλος, *Ἡ Μακεδονία ἐθνολογικὴ στατιστικὴ τῶν βιλαετίων Θεσσαλονίκης καὶ Μοναστηρίου*, εν Άθήναις 1910, σσ. 33-37· Ι. Δ., «Σημειώματα περὶ τοῦ εν Γευγελῇ καὶ περιχώρῳ Ἑλληνισμοῦ», *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* (Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου), ἔτος Δ΄, εν Άθήναις 1911, σσ. 191-194· Α. Ἀρβανίτης, *Ἡ Μακεδονία εἰκονογραφημένη*, εν Άθήναις 1909, σσ. 109-110· Ν. Ἰγγλέσης, *Ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθήναι 1910-1911, σ. 60.

2. Χ. Πούλιος, «Διοικητικὴ διαίρεσις τῆς Μακεδονίας», *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* (Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου) ἔτος Δ΄, εν Άθήναις 1911, σ. 163.

3. Γ. Χατζηκρυιάρκος, *Σκέψεις καὶ εντυπώσεις εκ περιοδοείας ἀνά την Μακεδονίαν (1905-1906)*, Θεσσαλονίκη ²1962, σ. 59· Χ. Πούλιος, «Ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις τῆς Μακεδονίας. Ἔδρα μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων εν τοῖς βιλαετίοις Θεσσαλονίκης καὶ Μοναστηρίου», *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* (Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου) ἔτος Δ΄, εν Άθήναις 1911, σ. 167.

4. Χατζηκρυιάρκος, *ό.π.*, σ. 59.

5. Για τους σχισματικούς και την προπαγάνδα στην κοινότητα βλ. Α. Αγγελόπουλος, *Αἱ ξένα προπαγάνδα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πολυανῆς κατὰ τὴν περίοδον 1870-1912*, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 36-38. Το 1905 ο D. Brancoff αναφέρει ότι η σερβική κοινότητα αριθμούσε 160 μέλη. D. Brancoff, *La Macédoine et sa Population Chrétienne*, Paris 1905, σ. 194.

6. Χατζηκρυιάρκος, *ό.π.*

7. *Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο Μακεδονίας, Ἀρχεῖο Γενικῆς Διοικήσεως Μακεδονίας*, φακ. 44, καζά Γευγελῆ «Σχολικὸ ἔτος 1908-1909». Στο Μακεδονικὸ Ἡμερολόγιον του Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου του ἔτους 1911 δημοσιεύεται μελέτη, ὑπὸ τα αρχικὰ γράμματα Ι. Δ., για τον Ἑλληνισμό τῆς περιοχῆς Γευγελῆς, στο τέλος τῆς οποίας παρατίθεται στατιστικὴ του πληθυσμοῦ καὶ των σχολείων κατὰ το ἔτος 1908-1909, ὅπου καταγράφεται ο ἴδιος αριθμὸς οικογενειῶν για την κοινότητα. Ι. Δ., *ό.π.*, σσ. 191-192.

γράφει ότι στη Βογδάντσα κατοικούσαν 725 ορθόδοξοι Έλληνες, 1.033 Μουσουλμάνοι, 475 Βούλγαροι σχισματικοί, 91 Σέρβοι και 64 Βουγαροκαθολικοί καθώς και 1141 υποκείμενοι εις την βουλγαρική βία από τον 1904⁸. Ο Ιωάννης Ξανθός αναφέρει 800 οικογένειες, από τις οποίες οι 350 ήταν ελληνικές, 200 τουρκικές, 100 βουλγαρικές και 50 καθολικές (συνιτικές)⁹.

Όσον αφορά στην παιδεία της κοινότητας κατά το σχολικό έτος 1894-1895 γνωρίζουμε ότι λειτουργούσε μία αστική σχολή με 85 μαθητές και δύο διδασκάλους και ένα παρθενωγείο με 78 μαθήτριες και μία διδασκάλισσα¹⁰. Κατά το σχολικό έτος 1908-1909 υπήρχε μία μικτή σχολή και ένα νηπιαγωγείο, όπου δίδασκαν πέντε διδάσκαλοι σε 157 μαθητές και νήπια. Το ίδιο σχολικό έτος στην κοινότητα λειτουργούσαν δύο Βουλγαρικά σχολεία με 260 μαθητές και πέντε διδασκάλους, ένα συνιτικό (Βουλγαροκαθολικό) με 58 μαθητές και δύο διδασκάλους, δύο Σερβικά με 17 μαθητές και δύο διδασκάλους και ένα Τουρκικό με 180 μαθητές και ένα διδάσκαλο¹¹. Το 1910 γνωρίζουμε ότι στην κοινότητα κτίστηκε τουρκική σχολή (Ιπτιδαή Μεκτεμπί), στην οποία παρακολουθούσαν τα μαθήματα 57 μαθητές από ένα διδάσκαλο¹².

Το ανέκδοτο πωλητήριο της κοινότητας Βογδάντσας που εντοπίσαμε την 24η Μαρτίου 2001 και βρίσκεται στην κατοχή μας διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση. Το κείμενό του καταλαμβάνει την πρώτη σελίδα του δίφυλλου χαρτιού, ενώ η δεύτερη και τρίτη σελίδα είναι λευκές. Στην τέταρτη σελίδα υπάρχει η σημείωση: *Όμολογον τής Αϊσέ Μεμής*. Οι Έλληνες συνήθιζαν να κρατούσαν σημειώσεις για πρακτικούς λόγους στην τελευταία σελίδα των εγγράφων, κυρίως σε Οθωμανικά έγγραφα, γιατί δεν γνώριζαν την ανάγνωσή τους. Το πωλητήριο έχει διαστάσεις 20x16,5 εκ. και είναι γραμμένο με μελάνη της εποχής που η απόχρωσή της είναι μοβ. Με το πωλητήριο αυτό η Αϊσέ Μεμή παραχωρούσε τον κήπο της, που βρισκόταν στην τοποθεσία Σέλκου Τσεναρή, στον Χρήστο Σιωνίδη αντί του ποσού των 6 Οθωμανικών λιρών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Αϊσέ Μεμή δεσμευόταν στον Χρήστο Σιωνίδη με τον όρο *ίνα άμα τή άποκαταστάσει τών πραγμάτων έπισημοποιήσω τήν άνω πώλησιν*. Η περίοδος αυτή που μελετούμε συμπίπτει με την απελευθέρωση της Μακεδονίας, τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-1913) και τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο (1914-1918) που δημιούργησαν αναταραχές στην περιοχή με αποτέλεσμα να αναγκαστούν ορισμένοι Έλληνες¹³ να εγκαταλείψουν τα πάτρια εδάφη τους και να καταφύγουν στην ελεύ-

8. Χαλκιάπουλος, ό. π., σ. 36.

9. Ι. Ξανθός, *Ιστορία τής Γευγελής και έθνική δράσις τών κατοίκων αύτης και τών πέριξ χωρίων*, Θεσσαλονίκη 1954, σ. 114.

10. *Στατιστική τών ελληνικών σχολείων έν τοις βιλαετίοις Θεσσαλονίκης και Βιτωλίων τής Μακεδονίας κατά τό σχολικόν έτος 1894-1895*, έν Θεσσαλονίκη 1896, σ. 7. Για τους Ουνίτες και την προπαγάνδα τους βλ. Αγγελόπουλος, ό.π., σσ. 95-96.

11. Ι. Δ., ό.π., σσ. 193-192. Για τα Ελληνικά και ξένα σχολεία του καζά Γευγελή που λειτουργούσαν την ίδια περίοδο βλ. «Σχολεία Έλληνικά, Βουλγαρικά, Ρουμανικά, Σερβικά έν Μακεδονία έν τοις Νομοίς Θεσσαλονίκης και Μοναστηρίου», *Μακεδονικόν Ημερολόγιον* (Μακεδονικός Σύλλογος «Ο Μέγας Άλέξανδρος») έτος Α΄, έν Άθήναις 1908, σ. 286.

12. Π. Βαλασιμίδης, «Τα Τουρκικά σχολεία στο σαντζάκι Θεσσαλονίκης κατά τό σχολικό έτος 1910-1911», *Μακεδονικά* 31 (1997-1998) 363.

13. Βλ. *Οί διωγμοί τών Έλλήνων έν Θράκη και Μικρασία αύθεντικοί έκθέσεις και έπίσημα κείμενα*. Έκκλησις πρός τό ελληνικόν γένος και τήν δημόσιαν Γνώμη τοϋ πεπολιτισμένου κόσμου. Έκδίδεται υπό τών έπιτροπών τών έν Μυτιλήνη Μικρασιατών προσφύγων, έν Άθήναις 1915. Ύπουργείον επί τών Έξωτερικών, *Οί άνθελληνικοί διωγμοί έν Τουρκία από τής κηρύξεως*

θερη ελληνική Μακεδονία, καθώς και Τούρκοι από τη Μακεδονία στην Τουρκία¹⁴. Από τον δεσμευτικό όρο της Αΐσέ Μεμής στον Χρήστο Σιωνίδη εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι συνθήκες που επικρατούσαν λόγω των πολιτικών καταστάσεων δεν ήταν καλές για τη νόμιμη πώληση του κήπου. Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας οι ενδιαφερόμενοι όφειλαν να καταθέσουν στον ιεροδικαστή (kadı) το πωλητήριο-έγγραφο, το οποίο αυτός έλεγχε· στη συνέχεια εξέδιδε τακρίριο (έκθεση γραπτή), με το οποίο διαβίβαζε την πώληση στο κτηματολόγιο (defteri hakanı) της Κωνσταντινούπολης. Εκεί γινόταν η μεταγραφή και εκδιδόταν ο οριστικός τίτλος του, δηλαδή το ταπί ή το σενέτι (τίτλος ιδιοκτησίας), ο οποίος μεταβιβαζόταν στην τοπική αρχή του κτηματολογίου και παραδινόταν στον δικαιούχο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το ταπί θα λάμβανε ο Χρήστος Σιωνίδης, ο οποίος θα ήταν ο νόμιμος ιδιοκτήτης του κήπου. Η διαδικασία αυτή απ' ό,τι φαίνεται ήταν αδύνατον να ακολουθηθεί για τους λόγους που αναφέρουμε παραπάνω και γι' αυτό συντάχθηκε προσωρινά το υπό μελέτη έγγραφο, ενώπιον μαρτύρων, στη Βογδάντσα, την 21η Απριλίου του 1913. Το πωλητήριο υπογράφουν η πωλήτρια και στα Οθωμανικά ο Χουσεγίν Τσαβούς υιός Ιμπραχίμ και τρεις μάρτυρες: Χασάν Μουχσίν (;), Αμπτουλραχμάν (;) και Χασάν Αλή. Θεωρούμε πολύ πιθανόν ότι η Αΐσέ Μεμή σε σύντομο χρονικό διάστημα αναγκάστηκε να αναχωρήσει για την Τουρκία με την ελπίδα ότι θα επέστρεφε κάποτε και θα τακτοποιούσε τις υποχρεώσεις της. Τη 10η Αυγούστου του 1913 υπογράφηκε η συνθήκη του Βουκουρεστίου¹⁵ σύμφωνα με την οποία η Βογδάντσα περιήλθε στη δικαιοδοσία της Σερβίας.

Παρακάτω δημοσιεύουμε το έγγραφο όπως έχει συνταχθεί.

Πωλητήριο έγγραφο

Διά τοῦ παρόντος πωλητηρίου ἐγγράφου / δηλῶ ἢ ὑπογεγραμμένη Ἀϊσαί Μεμής σύζυγος Ἀμέτ Δημήτ ἐκ Βογδάντσης ὅτι σήμερον / ἐνώπιον ἐξιολίστων μαρτύρων ἐπώλησα οἱ / κειοθελῶς καί ἀπαραβιάστως εἰς τόν κ. Χρήστον / Γρ. Σιωνίδην τόν εἰς θέοιν Σέλλου Τσenaρη / κήπον μου ἐκ τριῶν καί ἡμισείας σπορεῶς / συνορεούμενον πρὸς Β. μέ Ποταμόν, Ν. Μῆ / τον Παπαϊωάννην, Α. Παπᾶ Γρηγόριον καί Δ. μέ Καραῶ

τοῦ Ἐυρωπαϊκοῦ πολέμου (Κατὰ τὰς ἐπίσημους ἐκθέσεις τῶν πρεσβειῶν καί προξενικῶν ἀρχῶν), ἐν Ἀθήναις 1917. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, Μαύρη Βίβλος· διωγμῶν καί μαρτυριῶν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1919. Ὁ γολγοθᾶς τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1919. Οἱ ἀνελληνικοὶ διωγμοὶ ἐν Τουρκίᾳ ἀπὸ τοῦ 1908 μέχρι τοῦ 1921 ἐνώπιον τῆς Γ' ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνελεύσεως (Συνεδριάσεις 5, 6 καί 8 Ἀπριλίου 1921), ἐν Ἀθήναις 1921. Α. Παπαευγενίου, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐν Θράκη. Τούρκοι-Βούλγαροι, Θεσσαλονίκη 1926.

14. Βλ. Α. Πάλλης, *Στατιστικὴ μελέτη περὶ τῶν φυλετικῶν μεταναστεύσεων Μακεδονίας καὶ Θρακῆς κατὰ τὴν περίοδο 1912-1924*, Αθήναι 1925, σσ. 5-16· Σ. Πελαγίδης, *Προσφυγικὴ Ἑλλάδα (1913-1930). Ὁ πόνος καὶ ἡ δόξα*, Θεσσαλονίκη 1997, σσ. 113-129· τοῦ ἰδίου, «Μετακινήσεις πληθυσμῶν μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους. Ἡ περίπτωση τῶν Μουσουλμάνων τῆς Μακεδονίας (1913-1914)», *Ἑλληνικὴ Ἱστορικὴ Ἐταιρεία. Πρακτικά ΙΖ' Πανελληνίου Ἱστορικοῦ Συνεδρίου (31 Μαΐου - 2 Ἰουνίου 1996)*, Θεσσαλονίκη 1997, σσ. 317-332· Π. Βαλσαμίδης «Προσφυγικὲς εγκαταστάσεις στο Κιλκίς καὶ τὴν περιφέρειά του», *Μακεδονικά* 32 (1999-2000) 220-221, 229-230.

15. Βλ. Χαράλαμπος Νικολάου, *Διεθνείς, πολιτικὲς καὶ στρατιωτικὲς συνθήκες-συμφωνίες καὶ συμβάσεις. Ἀπὸ 1453 μέχρι σήμερον (Ἑλλάς - Χερσόνησος τοῦ Αἴμου)*, Αθήνα ²1996, σσ. 222-227.

Ῥαναμάν ἀντί ἕξ (6) λιρῶν / ὀθωμανικῶν καὶ ἀναγνωρίζω ἀπὸ τοῦδε / τόν εἰρημένον Χρηστον Γρ. Σιωνιδην ἀπόλυτον κάτοχον ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ὑποχρέωσιν ἵνα ἅμα τῆ ἀποκαταστάσει τῶν πραγμάτων / ἐπισημοποιήσω τὴν ἄνω πώλησιν.

Ἐν Βογδάντζη τῆ 21η Ἀπριλίου 1913

<i>Οἱ Μάρτυρες</i>		<i>Ἡ πωλήτρια</i>
<i>Χασάν Μουχσίν (:)</i>	<i>Χουσεγίν Τσαβούς υἱός</i>	<i>Αἰσέ Μειής</i>
<i>Αμπτουλραχμάν (:)</i>	<i>Ιμπραχίμ</i>	
<i>Χασάν Αλή</i>		

Εταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΒΑΣΑΜΙΔΗΣ

ΠΑΛΑΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΟΤΣΙΣΤΑ
(HOÇISHT) KOPYTÇAS

Τό ἔτος 2001 τόν μῆνα Σεπτέμβριο μέ τὴν ἑναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἦλθαν οἱ καινούργιοι μαθητές στήν Α΄ Λυκείου στό σχολεῖο πού ὑπηρετῶ¹. Μεταξὺ τῶν ἄλλων μαθητῶν καὶ μία Ἀλβανίδα² ἢ Βασιάνα Κώτσιου Κίτα ἀπὸ τὴν Ντρενόβα κοινῶς Δρυνοβον, ὅπως ὀνομάζετο στήν ἀρχὴ τουλάχιστον τοῦ 20οῦ αἰῶνος στίς ταφόπλακες τῶν κοιμητηρίων Κορυτσᾶς³. Ἡ Βασιλική μέ τό βαπτιστικό της, Ἑλληνική ἔχοντας μόλις ἀφυπνισμένην συνείδησιν καθ' ὅτι ἀνήκει στήν τρίτη γενεὰ βιαιῶν ἐξάλβανισμένων βορειοηπειρωτῶν, μετά ἀπὸ συζητήσεις μου παρεχώρησεν ἓν μέρος ἀπὸ τό ἀρχεῖον τοῦ προπάππου της πού καταγόταν ἀπὸ τό Otsist, κοινῶς Χότσιστα, ἓνα χωριό στό ὄρος Μογανα, ἀπόληξη τοῦ Γράμμου στόν νομό Κορυτσᾶς. Τά πρὸς μελέτην ἀντικείμενα εἶναι:

1. Καινὴ Διαθήκη σταχωμένη μέ χοντρά χαρτίνα ἐξώφυλλα σκοληρόβρωτη. Δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού νά πιστοποιοῦν τὴν ἑκδοσιν. Μᾶλλον εἶναι τοῦ 19ου αἰῶνος. Οἱ διαστάσεις τῆς Κ.Δ. εἶναι 8,5×13 ἐκ. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σελίδα 37 καὶ τελειώνει μέ τὴν σελίδα 310 πού δέν εἶναι ὅμως καὶ τό τέλος της. Ἐσταχῶθη ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ ἔμπειρον βιβλιοδέτην στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνος καὶ ἐχρησιμοποίηθη ἓνα φύλλον ἀπλὸ ἐγγάρακτο τετραδίου πού ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν εἶναι δειγματολόγιον ἐμπορευμάτων, γραμμένο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (ἀπλή καθαρεύουσα). Ἡ γραφὴ εἶναι ἡ ἀπλή καλλιγράμματος μέ μελάνη πέννας τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος ὀρθογραφημένη. Τά τεμάχια αὐτῆς πού ἐνώνουν τό ἐξώφυλλον μέ τό κυρίως σῶμα τῆς Κ.Δ. ἀφήνουν νά ἀναγνωσθοῦν τὰ κάτωθι στό ἐμπρόσθιο ἐσωτερικό τοῦ ἐξωφύλλου: στό φ. 1α: *Ἰερὸν / Εβραγγέλιον / Χρηστος Ἡ. Πετρόπουλος/.*

Κάτωθι αὐτῶν ζωγραφισμένος ὁ τίμιος Σταυρός μέ τό ἴδιο μολύβι γραφίτου μέ τριγωνικὲς ἀπολήξεις ἔχοντας κυκλικὴν τὴν κεφαλὴν στὰ τέσσερα σημεῖα καὶ τὴν ἄνωθεν μέ τὰ ἀρχικά κεφαλαῖα *INBI* τό σύνθητες ἐπίγραμμα εἰς τόν Ἐσταυρωμένον. Στό φ. 1β μέ πέννα μελάνης τό ἀπόσπασμα τοῦ δείγματος ἐμπορευμάτων ἀναγράφει:

1. Εἶναι τό 8ο Λύκειο Θεσσαλονίκης ὅπου ὑπηρετῶ ἀπὸ τό 1995.

2. Ἐτσι ὀνομάζουν ὄλους τοὺς προερχομένους ἐξ Ἀλβανίας ἀδιακρίτως καταγωγῆς τῶν οἱ ἀπληροφόρητοι Ἕλληνες.

3. Βλ. Ἐλευθ. Καρακίτσιος, *Ἐορθόδοξοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι πού ἐπέζησαν τοῦ ἀθείου καθεστώτος (1945-1990) στήν Ἀλβανία. Αὐθεντικὲς μαρτυρίες ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἡπειρο, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 467.*

...ἀξιαν των Γρ(όσια) 123,40... / Δείγματα ... / ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦμ(εν) / δὲν φαίνονται
 ἀλλὰ ... / (κα)νένα πανταλόν δύνα... / (ἀνοι)κτόν και κλειστόν δούζ... / διαλέξαμεν ἡμεῖς
 διό(τι) ... / ἀλλὰ οὔτε φαίνονται ... / διότι ἔχεις 35, 40, 45, ... / τί τιμὴ θέλεις.

...4/8 πήχ(εως)⁴ μάλλινο πρὸς 12 γρ(όσια) 90

» » » » 14 » 28

τόνη τρασσετεράν » 5,20 » 5,20

123,20

Στό τελευταῖο λευκό φ., 1α πού σταχώνει τό ἐξώφυλλο μέ τό κυρίως σῶμα τῆς
 Κ.Δ., ἔχομεν ἀπόκομμα τοῦ ἴδιου φύλλου χαρτιοῦ ἀπό τό δειγματολόγιον πού περι-
 γράψαμε ἄνωθεν στό φ. 1α καί φ. 1β καί ἀναγράφονται τά κάτωθι: ...νά σοῦ τό στείλω
 σήμε(ρον... / ... τό στείλω ἀλλὰ εἰς γνώσιν ... / ... εἶνε ἄνω τῶν 1000 γροσιῶν ... / ... τὰ τό
 Πάσχα νά μου στεί(λῃς) ... / Ἄνευ ἐτέρου διατελῶ φιλ... / Θεοδόσιος ... /

30/

28/

25/

15/

15/

12/

115

100

=15

Στό ἴδιο φ. 1β ἴδιος φιλοτεχνημένος μέ ἀπλό γραφίτη ὁ τίμιος Σταυρός καί κάτω-
 θεν αὐτοῦ γράφει μέ τόν ἴδιο γραφίτη (μολύβι): Σωτήριος / Δημήτριος / Τραίνης/. Πα-
 ραπλεύρως αὐτῶν γράφει *Lend⁵ / iv* /πού σημαίνει σειρά ἢ γραμμὴ (ἢ τάξη ἢ διάταξη)
 πού γράφτηκαν ἐδῶ ἐγινε τό (19)14.

Ἐντός τῆς Καινῆς Διαθήκης ἔχομεν τίς ἐξῆς ἐνθυμήσεις:

Σελίς 67 στήν δεξιὰ ὦα μέ πέννα μελάνης σημειοῦται ἡ ὀνοματοθεσία *Βασίλειος*
Γεωργίου Βασιλειάδης καί στήν κάτω ὦα *Dimitraq* εἶναι στά ἀλβανικά τό ὄνομα *Δημη-*
τράκη.

Στή σελίδα 71 ὑπάρχει ἡ ἀσπρόμαυρη εἰκόνα Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΜΑΡΚΟΣ καί
 ὀπισθεν στή λευκὴ σελίδα 72 μέ μπλέ μελάνι πέννας καλλιγραφική ἢ ἐξῆς ἐνθύμησις:
 Ἐμὸν ἐστὶ κτῆμα⁶, ἀγορασθὲν μέ χρῆμα / και ὅποιος μου τό κλέψει εἰς πῦρ ἄσβεστον /
 νά πέση ἢ κάλιο χέρι του νά πέση / Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης / *Basilios georgiu / Ce jar-*
diniere de notre onele est bon / etunfante de vottle jandiniere / est un bon enfante παιδίον.

Ἡ σημείωση στή Γαλλικὴ δηλώνει ἀσφαλῶς καί τὴν ἐπιθυμία τοῦ Βασιλειάδη νά
 ἐκμάθῃ τὴ Γαλλικὴ.

Στὴ σελίδα 115 πού ἔχει ἀσπρόμαυρη εἰκόνα τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ ἔχει ση-
 μειωμένα: *H B.Σ./1914*.

Στὴ σελίδα 228 σημειώνει ἀπό τό ἐδάφιο (Ἴω. ιγ', 31) καί μετὰ τό διαχωρίζει μέ

4. Εἶναι ὁ τεκτονικός πῆχης 0,64 ἐκ. πού προλάβαμε ἕως τὴ δεκαετία τοῦ 1950-1960 στὸν
 ἑλληνικὸ χῶρο.

5. Βλ. Κων. Παφίλης, *Λεξικὸ Ἀλβανοελληνικῆς*, ἔκδοσις Μ. Σιδέρη, Ἀθήνα, σ. 663.

6. Εἶναι κοινὴ ἐνθύμηση πού συνήθιζαν νά γράφουν οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι τουλάχιστον
 ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ χρόνια. Βλ. Ν. Βέης, *Τὰ χειρόγραφα τῶν Μετεώρων, I. Μ. Βαρλαάμ*, Ἀθήνα
 1994 καί Ελ. Καρακίτσιος, «Πέντε ἀνέκδοτα χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτό-
 κου Σταγιάδων Τριχιάλων», *Θεσσαλικὸ Ἡμερολόγιο* 24 (Λάρισα 1993).

μελάνι γραφίτη (μολύβι) και δυσανάγνωστη λέξη. Επίσης ο ίδιος γραφέας έχει ίδια σημείωση στή σελίδα 236 ('Ιω. ιη', 1) τή λέξη *δεύτερο*, στή σελίδα 233 από ('Ιω. ιη', 28) διαχωρίζει με τόν ίδιο τρόπο και γράφει τή λέξη *τέταρτον*. Πάλι στή σελίδα 241 ('Ιω. ιθ', 25-37) τή λέξη *ένδέκατον*. Προφανώς διαχωρίζει τά εὐαγγέλια τῆς ἀκολουθίας τῆς Μεγάλης Πέμπτῃς τοῦ Πάσχα.

Στή σελίδα 370 μέ γραφίτη στό τέλος τῆς Α' πρὸς Κορινθίους μετά τό τέλος στό λευκό σημειώθηκαν και σβήστηκαν διακρίνουμε μόνον τήν ἡμερομηνία (...) 1952/πού σημαίνει ὅτι ἀναγινώσεται ἡ Κ.Δ. ἔως αὐτή τήν ἡμερομηνία.

Στή σελίδα 382, ἀριστερή ὠα, γράφει μέ ἀπλό γραφίτη (μολύβι) στά ἀλβανικά πού διαβάζεται *Sotir Dhimitri Treni 1920* εἶναι ὁ ἴδιος ὁ γραφέας πού τόν συναντοῦμε στήν ἐνθύμηση τήν ἑλληνική στό πίσω φ. 1β πού περιγράψαμε παραπάνω.

Στή σελίδα 387 στή δεξιά ὠα ἡ ἐνθύμησης μέ μελάνι πέννας: *Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης Ἰούνιος 5*.

Στή σελίδα 418 στή δεξιά ὠα μέ ἀπλό γραφίτη ἡ ἐνθύμησης *Σωτήριος Δημητρίου Τραϊνῆς 1914*, ὅπως και στίς ὑπόλοιπες ἐνθυμήσεις.

2. Βιβλίον Γεωγραφίας διαστάσεων 11,5×16,5 ἐκ. μέ εἰκονογραφημένον ἐξώφυλλον. Ἡ Ἀθηνά μέ δόρυ και στό βάθος ὀπισθεν μέσα σέ Ἡλιο ἀνατέλλοντα ἡ Ἀκρόπολις και τά ἄλλα μνημεῖα τῆς Ἀθήνας. Στό ἐπάνω ἄκρο γράφει: *ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ/Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ/ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ/ΜΕΤΑ/29 ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ/Ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας/ἀρ. 205 και ἡμερ. 3 (Μουχαρέμ 1312)*. Στό κάτω μέρος έχει τήν ἐτικέτα: *Γ. ΣΕΪΤΑΝΙΑΔΗΣ/ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ/Ἐν Γαλατᾷ ὁδῷ Μαχμουδιέ/ἀριθ. 7 και 9/Στό φ. 1α τό ὅποῖον εἶναι κολλημένο στό ἐξώφυλλο διαβάζουμε: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ/ΕΥΡΩΠΗ/ΜΕΤΑ 29 ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ/ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ/ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ/ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ/. Ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας/ὑπ' ἀριθ. 205 και ὑπό ἡμερομ. 13 Ἰουνίου 1311 (1 Μουχαρέμ 1312)/ΚΑΙ/ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ/ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ/ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ/Γ. Ι. ΣΕΪΤΑΝΙΑΔΗΣ/ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ/Ἐν Γαλατᾷ ὁδῷ, Μαχμουδιέ ἀρ. 7 και 9, /1895.*

Ὅπισθεν τοῦ φ. 1β έχει ἐκ τοῦ τυπογραφείου τά ἐξῆς: *Πάν ἀντίτυπον μὴ φέρον τήν ὑπογραφήν ... / ὡς ἐκ τυπολογίας προερχόμενον / κατὰ τόν νόμον. / ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟ / (Ὀδῷ Κιουτσούκ Κενδέκ ἀριθ. 29...*

Τό ἐξώφυλλο ἔμπροσθεν και ὀπισθεν εἶναι κολλημένο μέ τό ὑπόλοιπο σῶμα τοῦ βιβλίου μέ τεμάχιον κόλλας χαρτιοῦ μέ μικρά τετράγωνα ἀπό μπλέ γραμμές. Ἐπάνω εἶναι ἀναγεγραμμένα μέ μελάνι πέννας και μικρογράμματι καλλιγραφῆ τά κάτωθι: *Ἐνδεικτικόν/Ὁ Νικόλαος Δημητρίου μαθητῆς τῆς ε' τάξεως τῆς ἀστικῆς σχολ(ῆς) ... / (Ἐξ)ετασθεῖς δημοσία εἰς ὅσα διήκουσε μαθήματα, θρησκευτικά / ... / (Ἑλ)ληνικά, ἱστορικά, Γαλλικά, Μαθηματικά, Τουρκικά, Γεωγραφία(/ ...*

Τό βιβλίον τῆς γεωγραφίας εἶναι κολλημένο μέ τεμάχιον τοῦ ἰδίου χάρτου τοῦ ὑπολοίπου Ἐνδεικτικοῦ στή σελίδα 118-119 και γράφει: *...κα ἀπεκρίνατο πᾶν καλῶς <9> ἔπεδείξατο δέ καθ' ἑαυτὸν τὸ σχ(ολικόν)/ἔτος διαγωγῆς) λίαν καλῆν / Ἐν Χοιτοῖσι τῆ 23 Ἰουνίου 1895 / Ὁ Διδάσκαλος Γεώργιος Σιμώτας*

Τό ἐξώφυλλον στήν τελευταία του ὀψη έχει τυπωμένα τά κάτωθι: *ΕΡΓΑ Ι. Α. ΒΡΕΤΟΥ/ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΟΦΑΝΗ/ΕΚΛΕΚΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ /*

Ἔτος σχολικόν	Α. Α'	ἑξάμ.	Εἰκ. 26, Γρ(όσια) 1,20/
»	»	Α. Β'	» Εἰκ. 54, » 2/
»	»	Δεύτερον	» Εἰκ. 75, » 3,20/

»	»	Τρίτον	»	Είκ. 88,	»	4,20/
»	»	Τέταρτον	»	Είκ. 85,	»	5/

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Έτος	Πρώτον	είκον	35	Γρ(όσια)	3/
»	Δεύτερον	»	35	»	4/
»	Τρίτον	»	28	»	4/

ΑΛΦΑΒΗΤΑΡΙΟΝ ΝΕΩΝ

Μετά εικονογραφιῶν παρ(άδες) 20

Κάτω γράφει γιά τό βιβλίον τῆς Γεωγραφίας ὁ ἐκδότης τήν τιμή του

Τιμᾶται γρόσ(τα) 4/

Δεδεμένον » 5/

3. Βεβαίωσις προσφορᾶς πρός τόν Ἱερόν Ναόν Ἁγίου Νικολάου Χοσιτίσης τοῦ Δημητρίου Κιόσε ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἄριθ. 112/

1910

(ΤΣ) ΣΦΡΑΓΙΣ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ ΧΟΤΣΙΤΖΗΣ/

Δημήτριος Κιόσε/

Εἰσφοράν πρός ἀνέγερσιν τῆς Ἐκκλησίας/

Ἁγιος Νικόλαος Γρ(όσια) 300

Ἡ σφραγίδα εἶναι στό ἀριστερό ἄκρο στρόγγυλη καί τά ὑπόλοιπα στό μέσον τοῦ τεμαχίου χαρτιοῦ ἀπό λευκή κόλλα χαρακωμένη μέ μπλέ σταυρωτές μικροῦ διαστήματος γραμμές. Τό ποσόν τῶν 300 γροσίων εἶναι σεβαστόν ποσόν διά τήν ἐποχὴν ἂν τό συγχρίνουμε μέ τό ποσόν ἐκποιήσεως οἰκίας μετά τῆς ἀχυρῶνος εἰς τήν Χοσιτίσαν τό ἔτος 1915 στό Πωλητήριον πού ἀκολουθεῖ παρακάτω.

4. Ἐνα πωλητήριον οἰκίας μετά ἀχυρῶνος εἰς τήν Χοσιτίσαν τό ἔτος 1915 τό ὁποῖον ἔχει ὡς ἐξῆς:

Πωλητήριον/

Διά τοῦ παρόντος πωλητηρίου ἐγγράφου ἡ ὑποφαινομένη / Εἰρήνη Κων. Μπίνω (σύζυγος Ἀδάμ Μ. Τσίλη) ὅτι σήμερον εὐχαριστως καί οἰκιοθελῶς ἐπούλησα εἰς τόν Νικόλαον Δημ. Μπίνω / τήν οἰκίαν μου μετά τῆς ἀχυρῶνος κειμένων εἰς θεῖν «Μέσος Μαχαλάς». Διά γρόσια Δύο χιλιάδες τετρακοσίας (ἀριθ. 2.400) τὰς / ὁποίας ἔλαβον παρ' αὐτοῦ σῶας καί ἀκεραίας / Ἡ ἄνω οἰκία καί ἀχυρῶνα συνορεῦει ὡς ἐξῆς: / Πρὸς Ἀνατολὰς καί Δυσμᾶς μέ τήν τοῦ Δημητρίου Μπίνω οἰκίαν / πρὸς βορρᾶν καί Νότον μέ τήν τοῦ Δημητρίου Γιάντσου οἰκίαν / Κηρύττω δέ ἀπό σήμερον καί εἰς τό ἐξῆς τόν εἰρημένον Νικόλαον / Δημ. Μπίνω τέλειον καί ἀνενόχλητον ἰδιοκτήτην τῆς ἄνω / οἰκίας καί ἀχυρῶνος παραιτούμενη ἐγὼ τὴν καί οἱ κληρονόμοι / μου παντὸς ἐπ' αὐτοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας, καί ὑπόσχομαι ὁπότεν αὐτὸς βούλητε ἵνα δόσω ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν / τήν σχετικὴν μου κατάθεσιν δυνάμει τῆς ὁποίας νά μεταβιβάσθῶσιν ἐπ' ὀνοματί του καί οἱ ἐπίσημοι τίτλοι τοῦ κτήμα/τος τούτου

Ἐφ' ᾧ συνετάχθη τό παρόν καί ἐδόθη εἰς χεῖρας του / πρὸς ἀσφάλειαν του

Ἐν Χοσιτίσῃ τῇ 25 Ἰουλίου 1915 /

Οἱ Μάρτυρες

Χρῆστος Τάσκας πάρεδρος

Διά τήν ἀγραμμάτων Εἰρήνην Κων. Μπίνω

(τὸ ἀποτύπωμα χειρὸς) ἡ ὁποία βάζω τὸ

δάκτυλόν της, ὑπογράφω /

Σύμβουλος

ἐγὼ ὁ γράψας Νικόλαος Ι. Δημόπουλος /

(ΤΣ) Ἄν. Χερπίος

καὶ μαρτυρῶ (Τὰ ὡς ἄνω γραμμένα καλύπτουν τὸ ἐπικοληθὲν χαρτόσημον ἐκ 4 δραχμῶν)

Ἡ θεθεῖσα σφραγίδα τοῦ παρέδρου εἶναι κυκλικὴ μεγαλογράμματος καὶ στὸ μέσον ἔχει τὸ Ἑλληνικὸν Ἐθνόσημον: Σταυρὸς μὲ βασιλικὴ κορῶνα. Γύρωθεν γράφει: ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΟΡΥΤΣΑΣ. Στὸ δεῦτερο κύκλο γύρωθεν τῶν ἄνω γράφει: ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ * ΧΟΤΣΙΣΤΗΣ*.

Τὸ χαρτόσημον εἶναι τῆς αὐτονόμου Β. Ἡπείρου τὸ ὁποῖον ἔχει χρῶμα μπλέ καὶ στὸ μέσον ἀπεικονίζει τὴ νίκην, φτερωτὴν ἄρχαίαν γυναῖκα ποὺ κρατεῖ στὸ ἀριστερὸν χεῖρ δάφνινο στεφάνι. Ἔχει φωτεινὸν ὀριζόντια μὲ εἰκόνες στὸ βάθος δεξιὰ τὸν Λευκὸν Πύργον Θεσσαλονίκης καὶ ἀριστερὰ μίαν πόλιν κάτωθεν αὐτῶν θάλασσα ποὺ στὸ ἄκρο προβάλλει ξηρὰ. Γύρωθεν τοῦ στρογγυλοῦ ὀριζόντος ἔχει κυκλικὰ τὶς λέξεις ΗΠΕΙΡΟΣ, ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑἰΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ. Εἶναι ἡ ἀπελευθερωμένη Ἑλλάς τοῦ 1915. Στὸ ἐπάνω μέρος γράφει ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΝ καὶ ἀπὸ κάτω ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ 4 ΔΡΑΧΜΩΝ 4.

Περίπου στὸ μέσον μὲ κεφαλαῖα κόκκινα γράμματα γράφει: Β. ΗΠΕΙΡΟΣ. Εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια διασωθέντα χαρτόσημα τῆς Αὐτονομίας Β. Ἡπείρου τῶν 4 δραχμῶν τοῦ ἔτους 1915.

5. Χειρόγραφος ἐπιστολὴ μὲ φάκελλο διαστάσεων 2,5×11,5 εκ., ποὺ δὲν ἐφθασε στὸν προορισμὸν της. Ὁ φάκελλος ἀπὸ ἔξω γράφει τὴ διεύθυνσιν τοῦ ἀποστολέως καὶ παραλήπτον: Ἐπιστολὴ / Κοσμᾶ Κατσάνη / Ἐξ Ἀδραμυτίου / ἔτους 1914 / καὶ Ἰωάννη Ἀσημένιου. Κάτω ἀριστερὰ ἡ διεύθυνσις τοῦ παραλήπτου μὲ πέννα μελάνης: Κύριε Εὐθύμω Γ. Ἀδαμίδη / Εἰς Σιδηρόκαστρον / Ἄν. Μακεδονίας. Ἡ ἐπιστολὴ γραμμένη σὲ ἄσπρη κόλλα μὲ μπλέ τετράγωνες ραβδώσεις ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἐν Ἀδραμίτιον⁷ 13 Φεβρουαρίου /

Ἀγαπητοί μου Ἐξαδέλφαι, διμίτροι καὶ νικόλα πρότων εροτοῦμαι / περὶ τὴν καλὴν σας ἡγίαν ἂν εροτάται καὶ διὰ ἡμᾶς καλὰ ἡμεθα / Ἐκίνην τὴν ἡμέραν ποῦ ἐφίγαται εκοπήσαν τα πόδια μου καὶ δὲν / ἠμποροῦνα νὰ πάγω εἰς τὸ σπίτη καὶ εἰς τὸ σπίτη ποῦ πῖγα ἐκεῖνην / τὴν ἡμέραν δὲν ἐβγίκα ἔξω καθόλου. καὶ νὰ εβγο ποῦ νὰ πάγω / πάγω στήν ταβέρινα μου φένεται μάβρη καὶ σκοτινὴ τὴν αλην τὴν / ἡμέραν ἐπίγα εἰς τὸν Τάμη ἡ ορα 9 καὶ πῖρα ἄχρη το ἄμανέτη ποῦ εληξμονίσασαι τὸ ευρικά εγὼ νὰ μί στενοχορῖσται καὶ ἦνε (σ)ζίγορα / στα ηδικά μας τα χαίριγα. ἦναι 95 μαιτοσίχγια τόρα νὰ μί τα γιρβεαίτε / του ἀγίου διμητριού τότε νὰ λθῖται καὶ νὰ τὰ πάρεται /

Αὐτὴ ταῖς παρὰδαις θά ταῖς σοδγιάσομεν κάρβουνα εἰς τὴν ρεγάλην (:)/ διὰ τὴ τόρα τὸ κάρβουνο δὲν κἀνη παρὰδες νὰ μὴ γράφης νὰ ταῖς / δόσομεν ταί(ς) παρὰδαις σε κανέναν ἄλον διατὶ μαὶ κακοφαίνετε καὶ δὲν / σε δινο πεντάρα. Ἀσπαζιμοῦς ἀπὸ τὸν κόστα ἀπὸ τὸν ἀντόνη ἀπὸ τὸν ἀσιμαῖνον / καὶ ἀπὸ ὄλους τοὺς φίλους. Τὸ αἶμαθαν ὄλη αὐτὴ καὶ εσταίναχοριθικαν / καὶ ἦπαν τὴ στεναχόρια θα ἔχεται. Αμαῖσος που θα λάβετε τὴν ἐπιστολην. νὰ μας ἀπαντήσατε. Ἀσπαζιμοῦς εἰς τὸν διμήτρον καὶ εἰς τὸν νικόλα / καὶ εἰς ταῖς γινεκαῖστου Ἀσπαζιμοῦς εἰς τὸν ἡλία κλέτση καὶ ἦς τὴν γυνέκα του / Ἀσπαζιμοῦς καὶ εἰς τὴν γιγ(ι)ά μου καὶ εἰς τὴν θιτασιμον εβγαίναν καὶ / εἰς τὴν θία μου μαρία ἀπο τὴν μαμα μου καὶ ἀπο εμαὶ τὴν παναγιωτοῦλα / Εγὼ ἡ παναγοτοῦλα σας γράφο καὶ ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν σας χίρα.

Στο πίσω μέρος ἡ ἐπιστολὴ ἀναγράφει Κωζμά καὶ στήν δεξιὰ ὦα Μαρτίου 8. Ἡ

7. Ἀδραμίτιον καὶ Ἀδραμύττειον πόλις τῆς Ἰωνίας στή Μ. Ἀσία 10 χλμ. ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τοῦ Αἰγαίου. Στὰ 1922 μὲ τὴν ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν εἶχε 10.000 κατοικοῦς.

Ἐπιστολή εἶναι γραμμένη ἀπό τή γραφέα Παναγιωτοῦλα εἶναι τῶν ἀποστολέων Κοσμᾶ Κατσάνη ἀπό τό Ἄδραμύτιον τό ἔτος 1914 καί τοῦ Ἰωάννη Ἀσημένιου. Εἶναι ἐξαδέλφια τοῦ Δημητρίου καί Νικολάου Μπίνιου ἀπό τήν Χοτσίσταν Κορυτσᾶς, ὅπως διαπιστώνεται ἀπό τό *Πωλητήριο* πού ἀναλύουμε στήν παρούσα ἐργασία. Ἔχουν τό ἐπάγγελμα τοῦ ἀνθρακέα (καρβουνιάρη) ὅπως βλέπουμε παρακάτω στήν ἄδεια θήρας τοῦ Νικολάου Δ. Μπίνου. Αὐτοί ἀποστέλλουν τήν ἐπιστολή στόν Εὐθύμιον Γ. Ἀδαμίδη, πού εἶναι ὁ ἐργοδότης των, στό Σιδηρόκαστρον Ἄν. Μακεδονίας, ὅπου φαίνεται ἐργάζονται ἢ διαμένουν ἐργαζόμενοι στήν περιοχή.

Αἰτία τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐπιστολῆς εἶναι τό ἀμανέτι⁸ (ὑποθήκη) πού ξέχασαν στό Ἄδραμύτιον ὅπου ἦταν καί ἔφνγαν γιά δουλειά φαίνεται στό Σιδηρόκαστρο. Εἶναι 95 μετζίτια⁹ (λίρες τουρκικές), τοὺς διαμνύουν ὅτι τώρα εἶναι σίγουρα στά χέρια τους καί θά τά πάρουν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου (26 Ὀκτωβρίου), θά ἐμπορευτοῦν τά χρήματα σέ κάρβουνα τό δίχως ἄλλο νά μὴν στείλουν ὅποιον δήποτε νά τά πάρη. Κρατήθηκε ἡ ἐπιστολή ἀπό τοὺς παραλήπτες γιά τήν πιστοποίηση τυχόν ἀναιρέσεως τῆς κατακρατήσεως τῶν 95 τουρκικῶν λιρῶν ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας τοῦ παραλήπτου.

6. Ὁ Νικόλαος Δημητρίου Μπίνος τό ἔτος 1931 εὐρίσκειτο στό χωριό Ταξιάρχης Χαλκιδικῆς ἐργαζόμενος ὡς ἀνθρακεὺς (καρβουνιάρης). Ἐκεῖ ζήτησε ἄδεια κληροῦ ἀπὸ τό δασαρχεῖον Πολυγύρου τήν ὁποία καί ἔλαβε. Σήμερα εὐρίσκειτο στό ἀρχεῖον τῆς ἐγγονῆς του Βαλλεντίνης καί εἶναι ἐντυπη μέ ὅλες τίς γενικὲς διατάξεις θήρας στήν ἐλληνική ἐπικράτεια.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ/
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΝ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ /
Αὔξ. ἀριθ. 296 /
ΑΔΕΙΑ ΘΗΡΑΣ /
ΙΣΧΥΟΥΣΑ /

ἀπὸ σήμερον μέχρι τέλους Φεβρ. 1932 /
Διὰ τὸν κ. Νικόλαον Δ. Μπίνον /
καταθέσαντα δι' αἰτήσεώς του τὸ ὑπ' ἀριθ' /
43 / 15-9-1931 γραμμάτιον διπλότυπον τοῦ /
Ταμείου Πολυγύρου /
Πατρὶς Χώσιστα /
Διαμονὴ Ταξιάρχης /
Ἐπάγγελμα Ἀνθρακεύς /
Ἡλικία 45 /
Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 21 Σεπ/βρίου 1931 /
Ὁ Δασάρχης Πολυγύρου

(Τ.Σ.)

Χῶρος ἐπικολλήσεως φωτογραφίας

(Φωτογραφία) (Τ.Σ.)

Ἀποτίμησις στοιχείων:

Ἀπὸ τά ἀνά χεῖρας παλαίτυπα καί τίς μαρτυρίες τῶν ἀδελφῶν Βαλλεντίνης Θωμᾶ

8. Βλ. Ἡλίας Κωνσταντίνου, *Λεξικό τῶν Ξένων λέξεων στήν Ἑλληνική Γλῶσσα*, Ἀθήνα 1992, σ. 18: amanat τουρκικά < ἐνέχυρο, ὑποθήκη, παρακαταθήκη.

9. Ὁ.π., σ. 81.

Δημήτριος Κεϊός

Επιστολή από άνωθεν τής Βουλγαρίας
προς Κεϊόσ *Σ. 300*

Βεβαίωσης Έραδικής Έπιτροπής άνεγέρσεως του Ι. ναού Άγιου Νικολάου.

Πωλητήριο

Διά τού παρόντος ουδοτερίου έγγραφου θαυσοῦ ε' ύποσημορί
Εγγράφ. Κόν. Μονίω (σύμφωτ Άτάμ Α. Τσίμ) ότι σήμερα έχα-
ρίστωδ και σύμμοδύτ ένάγωσε ως τόν Κεϊόσ Δημ. Μονίω
των δειών μου μέτε τής άχυρώτ κειμήτων ε' δειών Κέϊος Καχα-
ράι = διά πρόσια δύο χιλιέδες τετραμοσίες (Άριθ. 2400) τα
δουίτες έχον παρ' αυτοί σφες και άνεραία.

Ε' άνω οίκία και άχυρώτε σπορίαι ε' έξω.

Πρό Άνατολά και δυοριό μέτην τού θεμερίου Κονίω οίμια εν
από Κεϊράν και Κόστον μέτην τού θεμερίου Κεϊάτσον δουίαν.

Κεϊώστω δε τού σήμερα και ως ε' έξω τόν έξομίνον Κεϊώ-
σον Δημ. Κονίω έχον και έννόχματ ένδοιότητα τού άνω
δουίτες και άχυρώτ παρακούμικε έχω τε και οι κηροτόμοι
μου κενότ έσ' άνω δεικνύματ ένδοιότητα, και ύπόχ
μαι ούταν άπό βούβτε ένα δέον ένώνον τόν Άρροδιόν αρχή
των σχετικόν μου καίθετιν δύναμι τού όσοτε τά μετεβ. θα
δωσω έσ' όνοματί του και ού ένόμομο τίτσι του κειμή
του τούτου.

Έξ' ε' σκεπάχε τού παρόν και έδότε ως χείρες του
από άσφάλματ του.

Εν Χότσιστα τής 11/11/1915

Διά τού αγγράμ Κων. Μονίω

έ όσοτε θαμ ε' δειών Κέϊος και, ύπογράμ
έσ' έφραφας Κεϊόσ τής Βουλγαρίας

και μαρτυρ.
Δημήτριος Κεϊός

(Μάκιο = βλαχιστί) Μπίνο από την Χοτσιστα, της Έλβιρα Κώτσιου Κίτα από την Δρε-νόβα Κορυσσάς προκύπτουν τά κάτωθι στοιχεία:

Ἡ Βασιλική Κώτσιου Κίτα εἶναι κόρη τῆς Ἐλβίρας Κώτσιου Κίτα πού διαμένει στή Θεσσαλονίκη στό ἴδιο σπίτι μέ τή θεία τῆς Βαλεντίνα Μπίνο ἡ ὁποία εἶναι καί ἡ κάτοχος τῶν παλαιούπων. Οἱ δύο ἀδελφές εἶναι πτυχιούχες Οἰκονομικῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Τυράνων καί ἡ Ἐλβίρα ἔχει φανερά Ἑλληνική συνείδηση γιά αὐτό ἔμαθε τήν Ἑλληνικήν γραπτῶς καί προφορικῶς. Ὡς μορφωμένα δύνανται νά παρέχουν σαφεῖς ἱστορικές πληροφορίες. Τά παλαιύτα ἦταν ἰδιοκτησία τοῦ Νικολάου Δημητρίου Μπίνου κατοίκου Χοτσιστας, γεννηθεῖς τό ἔτος 1886, ὅπως προκύπτει ἀπό τήν ἄδεια θήρας τοῦ δασαρχείου Πολυγύρου Χαλκιδικῆς. Ὁ Χρήστος Ἡλία Πετρόπουλος τῆς ἐνθυμήσεως στήν Κ.Δ. εἶναι ὑπαρκτό πρόσωπο. Ἦταν δάσκαλος στήν Χοτσιστα καί μουσικός, ἔπαιζε ἐκτός τῶν ἄλλων ὀργάνων πολύ καλό μαντολίνο. Ὁ Σωτήριος Δημητρίου Τραινης εἶναι φίλος τοῦ Νικολάου Μπίνου ὅπως καί ὁ Βασίλειος Γ. Βασιλειάδης μᾶλλον καί οἱ δύο ἀπό τήν Κορυσσά ὅπου ὑπάρχουν ἀπόγονοι ἕως σήμερα.

Ὁ Νικόλαος Δημ. Μπίνος τελείωσε τήν ἀστική σχολή Χοτσιστας ὅπου ἦταν πολύ καλός μαθητής. Πάντα διάβαζε μέχρι τά βαθιά γεράματά του. Ὁ πατέρας του Δημήτριος λεγόταν Κιόσε καί ἐπειδή τό ἐπίθετο αὐτό ἔλαβον πολλοί μουσουλμάνοι τό ἀλλάξε σέ Μπίνος. Τό 1895 διδάσκαλος στήν Χοτσιστα ἦταν ὁ Γεώργιος Α. Σιμάτας. Ἀπόγονοί του ὑπάρχουν μέχρι σήμερα στήν Χοτσιστα ὅπου λειτουργοῦσε ἀστική Σχολή μέχρι τό 1920, ὅπως μοῦ ἀνέφεραν οἱ ἄνωθεν πληροφοριοδότες. Σήμερα ἐπι-ζει ἡ Λευκοθέα Λάμπρου Σκορδάνη 93 ἐτῶν μιᾶ καί γράφει τά ἑλληνικά ἀπόφοιτος σχολείου Χοτσιστας.

Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου πού κτιζόταν τό 1910 ὑπάρχει μέχρι σήμερα εὐτυχῶς δέν καταστράφηκε ἀπό τό καθεστῶς Ἐνβέρ Χότζα, ὅπως τό μοναστήρι τοῦ Προφήτου Ἡλίου καί ὁ ναός τῆς Ἁγίας Κυριακῆς στή Χοτσιστα. Σήμερα ὑπάρχουν ἀπόγονοι τοῦ Κοσμᾶ Κατσάνη στή Χοτσιστα καί τοῦ Ἀδάμ Μ. Τσίλη ὁ ὁποῖος εἶναι πρῶτος ἐξάδελφος τῆς μητέρας τῆς Βαλεντίνης καί ζεῖ στή Τύρρινα.

Ἀπόγονοι Γιάνσου ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερα στή Χοτσιστα. Ἀπόγονοι τοῦ Χρήστου Τάσκα ἐκ Χοτσιστας ζοῦν σήμερα στήν Αὐλώνα. Ἀλλαγὴ ἐπιθέτων καί τοπωνυμίων ἔγιναν στήν Χοτσιστα μετά τό 1920 ὅτε καί ὁ βίαιος ἐξαλβανισμός ἕως τό 1990. Σέ ὅλα τά παλαιύτα φαίνεται ἡ αὐτονομία τῆς Βορείου Ἠπειροῦ, ἀπό τήν ἑλληνική γλώσσα, τή σύνταξη ἐπισήμων ἐγγράφων, τή βεβαίωση τῆς ἐρατικῆς ἐπιτροπῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἱ. ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Χοτσιστας, τίς σφραγίδες τῶν ἐπίσημων ἐγγράφων τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρτοσήμου τῶν 4 δραχμῶν. Παρ' ὄλο πού τό 1914 ἰδρύθηκε τό Ἀλβανικό κράτος, ἡ Βόρειος Ἠπειρος κράτησε τήν αὐτονομία της ὡς τό 1920 σύμφωνα μέ τή συμφωνία τῆς Κέρκυρας καί Φλωρεντίας. Ἀργότερα τήν καταργεῖ ἡ Ἀλβανία μονομερῶς μέ τήν ὑποστήριξη τῶν μεγάλων Δυνάμεων καί προπάντων Ἰταλίας, Γαλλίας καί Αὐστροουγγαρίας.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟ ΠΟΛΥΑΝΗΣ ΦΩΤΙΟ ΠΑΓΙΩΤΑ

Το πορτρέτο της προσωπικότητας και της δράσης του Επισκόπου Πολυανής Φωτίου Παγιώτα σκιαγράφησε στα 1980 ο καθηγητής της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης κ. Α. Αγγελόπουλος¹. Στην εργασία του αυτή ο κ. Α. Αγγελόπουλος, αφού εξέτασε την ιστορία του γεωγραφικού χώρου στον οποίο έδρασε ο εν λόγω ιεράρχης —από την αρχαιότητα έως σήμερα, τα εθνολογικά και δημογραφικά δεδομένα της περιοχής, την κοινοτική οργάνωση, την εκκλησία, τα σχολεία αλλά και τις ξένες προπαγάνδες που ασκήθηκαν επί των ελληνικών πληθυσμών της περιοχής, ανέλυσε τη δράση του Φωτίου Παγιώτα με βάση το πλούσιο υλικό της επιστολογραφίας του, το οποίο απόκειται στα αρχεία της Ι. Μ. Θεσσαλονίκης. Η μελέτη του αυτή συμπληρώθηκε με την έκδοση δεκαπέντε επιστολών του προμνησθέντος Επισκόπου ως παράρτημα με την παράθεση Επισκοπικού Καταλόγου της Επαρχίας και πλούσιας βιβλιογραφίας (Πηγές και Βοηθήματα).

Θα έλεγε κανείς επομένως ότι η ιστορία και τα γεγονότα της περιοχής αυτής έχουν παρουσιαστεί αναλυτικώς και με πληρότητα στην προαναφερθείσα μελέτη. Η παρούσα εργασία ωστόσο στοχεύει να αποκαλύψει ορισμένες πτυχές που σχετίζονται με τον χρόνο και ορισμένα γεγονότα που έχουν σχέση με την εισαγωγή του νεαρού τότε —και μετέπειτα Επισκόπου Πολυανής— Φωτίου Παγιώτα στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης.

Πρόκειται για δύο ανέκδοτα έγγραφα, τα οποία απόκεινται στα αρχεία της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας² της Ελλάδος. Το πρώτο, με ημερομηνία 9 Αυγούστου 1889, είναι συστατική επιστολή του Επισκοπικού Συμβουλίου της Επισκοπής Καλλιουπόλεως και Μαδύτου προς τον Καλλιουπόλεως Αβέρκιο³. Με την επιστολή τους αυτή οι συμπολίτες του νεαρού τότε Φωτίου Παγιώτα ζητούν τη μέριμνα του Επισκόπου τους και την αποστολή γραπτής εγγυήσεως εκ μέρους του προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη, προκειμένου ο Φώτιος Παγιώτας να γίνει δεκτός στην Ιερά

1. Ἀθανάσιος Ἀγγελόπουλος, «Ὁ Ἑλληνισμὸς Δοϊράνης καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Πολυανῆς Φώτιος Παγιώτας 1907-1928», *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίδα Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.*, τ. 25, Θεσσαλονίκη 1980, σσ. 445-536.

2. Α.Ι.Ε.Ε. / Κώδ. 303 / «*Διάφοροι αναφοραὶ 1888*», δωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Μ. Χαροφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μανουὴλ Ι. Γεδεών στὴν Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία τῆς Ἑλλάδος στὰ 1919.

3. Πρόκειται γιὰ τον ἀπὸ Λεύκης Αβέρκιο (Υπόμνημα Ἐκλογῆς: ΑΟΠ / ΚΠΑ ΕΞ' / σ. 152 / 22 Οκτωβρίου 1874), ὁ ὁποῖος ἐξελέγη ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου τον Ἰανουάριο του 1881. Διαποιῶμανε τον θρόνον ἕως τὴν 5η Φεβρουαρίου του 1891, ὅταν προήχθη στον θρόνον τῆς Ι. Μ. Μογλενών (Υπόμνημα Ἐκλογῆς: ΑΟΠ / ΚΠΑ ΕΞ' / σ. 407 / 5 Φεβρουαρίου 1891). Στὴ Φλώρινα —ἐδρα τῆς Ι. Μ. Μογλενών— παρέμεινε ἕως καὶ τον Μάρτιο του 1894 ὅποτε καὶ υπέβαλε οἰκειοθελὴ κανονικὴ παραίτηση, συνευεία σοβαρῆς ασθένειας (ΑΥΕ / φ. Β / 1894 / ΑΑΚ Μακεδονία, Θεσσαλονίκη, Βιτώλια, Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐνίσχυσιν Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Παιδείας, Πρόξενος Μοναστηρίου Ν. Μπέτσος πρὸς Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Παιδείας, Προξενεῖο Βιτωλίων, ἀρ. 193 / συν. 7, Βιτώλια [...] ἐλήφθη τῇ 30 Ἰουλίου 1893, ΑΥΕ / φ. Θ / 1894 / ΑΑΚ Εγκύκλιος καὶ Τηλεγραφήματα πρὸς Πρεσβείας καὶ Προξενία, Πρέσβης Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Υπ. Εξ., Πρεσβεία Κωνσταντινουπόλεως ἀρ. 92 ἐμπ., Κωνσταντινούπολη 22 Μαρτίου 1894). Ἐκτοτε, ἐφησυχάζων στὴν Καλλιούπολη, «ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν» τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1900.

Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Το αίτημά τους αυτό επισφραγίζεται με την προσωπική διαβεβαίωση που παρέχουν για τη χρησιμότητα, το ήθος και την άμεμπτη διαγωγή του Φωτίου.

Ο Φώτιος Παγιώτας μετέβη στην Κωνσταντινούπολη και ενεγράφη στην Ιερά Θεολογική Σχολή της Χάλκης, ύστερα από παρέμβαση και γραπτή προσωρινή εγγύηση του ανεψιού του Μητροπολίτου Αμασειας⁴. Η εξέλιξη αυτή ωθεί εκ νέου το Επισκοπικό Συμβούλιο της Καλλιουπόλεως να αποστείλει επιστολή στον Αβέρκιο, με την οποία εξέθετε την τροπή που έλαβαν τα γεγονότα και τον κίνδυνο που διέτρεχε ο Φώτιος να ματαιωθούν οι σπουδές του στην Ι. Θ. Σχολή της Χάλκης, εξαιτίας της απουσίας γραπτής εγγυήσεως εκ μέρους του. Το θέμα λοιπόν του δευτέρου εγγράφου, πραγματεύεται την αποστολή εκ μέρους του Καλλιουπόλεως Αβερχίου, προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη, εγγυητικής επιστολής προκειμένου να γίνει αποδεκτός ο Φώτιος Παγιώτας στην Ι. Θ. Σχολή της Χάλκης, καθόσον η πρώτη επιστολή που είχε αποστείλει φαίνεται ότι είχε τον χαρακτήρα συστατικής παρά εγγυητικής επιστολής.

Δεν γνωρίζουμε αν τελικά ο Καλλιουπόλεως Αβέρκιος απέστειλε την αιτηθείσα —υπέθ του Φωτίου— εγγυητική επιστολή προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη. Πάντως, ο Φώτιος Παγιώτας εισήχθη στην Ι. Θ. Σχολή της Χάλκης, όπου και περάτωσε τις σπουδές του (το θέμα της διατριβής του είχε ως εξής: *Ὅτι ἡ προσβεία καὶ ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων στηρίζεται ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως*) στα 1897 —είχε ήδη λάβει και τον πρώτο βαθμό της ιερωσύνης— έχοντας ως συμμαθητή του τον μετέπειτα Νευροκοπίου και Μελενίκου Θεοδώρητο Βασματζίδη⁵.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1⁶

*Τὴν ὑμετέραν ἀξιοσέβαστον Πανιερότητα νύϊκῶς προσκυνοῦντες
πανευλαβῶς κατασπαζόμεθα τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν.*

Ὁ ἐπίδοτος τῆς παρούσης ἡμῶν Φώτιος Ἀποστόλου Παγιώτα προκειμένου νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν τῆς Χάλκης⁷, ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσῃ ἐγγυητὴν, προσέροχεται πρὸς τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα, ἵνα ζητήσῃ παρ' αὐτῆς ἐγγύησιν. καὶ ἐπειδὴ οὗτος εἶναι χρηστός νέος, καὶ ἀμέμπτου διαγωγῆς συνιστῶμεν εἰς αὐτὴν, καὶ παρακαλοῦμεν θερμῶς, ὅπως ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῆς προνοίᾳ εὐαρεστηθῆ νὰ

4. Πρόκειται για τον από Βελεγράδων Άνθιμο Αλεξούδη ο οποίος προήχθη στον θρόνο της Ι. Μ. Αμασειας στις 22 Ιουλίου του 1887 (Υπόμνημα Εκλογής: ΑΟΠ / ΚΠΑ ΕΖ' / σ. 342), τον οποίον διαποιόμανε επί μακρόν, έως και την 5η Φεβρουαρίου του 1908, όταν πανθείς υπό της Ι. Συνόδου του Οικουμενικού θρόνου, τον διαδέχθηκε ο Καστορίας Γερμανός Καραβαγγέλης.

5. Ανωθύμου, «Θεολογική Σχολή Χάλκης», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 50 (1899) 470· Βασιλείου Θ. Σταυριδῆς, *Ἡ Ἱερά Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης*, Θεσσαλονίκη ²1988, σ. 272. Για τη δράση του βλ. σχετικὰ Β. Λαούρδας, *Ἡ Μητρόπολις Νευροκοπίου 1900-1907*, *Ἐκθέσεις τῶν Μητροπολιτῶν Νικοδήμου καὶ Θεοδώρητου*, Θεσσαλονίκη 1967· Αθανάσιος Καραθανάσης, *Ὁ Ἑλληνισμός καὶ ἡ Μητρόπολις Νευροκοπίου κατὰ τὸν Μακεδονικὸ Ἅγωνα*, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 3 κ.ε.

6. ΑΙΕΕΕ / Κωδ. 303 / αρ. 45. Το Επισκοπικό Συμβούλιο της Καλλιουπόλεως και Μαδύτου προς τον Επίσκοπο Καλλιουπόλεως και Μαδύτου, Μάδντος, 9 Αυγούστου 1889.

7. Βλ. σχετικὰ Απόστολος Μέξης, *Ἡ ἐν Χάλκῃ Ἱερά Θεολογικὴ Σχολή*, 3 τ., 1933-1957· Σταυριδῆς, ὀ.π.

διευκολύνη τὴν κατεπείγουσαν ταύτην ἀνάγκην τῆς ἐγγυήσεως, δυνάμει τῆς ὁποίας νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν. Πλήρεις ἐλπίδων εἰς ἐπιτυχίαν τῆς προκειμένης ταύτης ἡμῶν θερμῆς παρακλήσεως ἐξαιτούμεθα τὰς θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὑποσημιούμενοι εὐσεβάστως.

Ἐν Μαδύτῳ⁸ τὴν 9η αὐγούστου 1889

Τῆς ὑμετέρας ἀξιοσεβάστου Πανιερότητος
εὐπειθέστατοι καὶ κατὰ πνεῦμα υἱοὶ

Τὸ Ἐπισκοπικὸν Συμβούλιον

“Χρ. Ἀπόστολος Φωτιάδης

“Δημήτριος Λεονταρόγλου

“Νικόλαος Χριστοφορίδης

“Σ. Τρακαπαλίδης

“ὁ τοῦ ἁγίου Καλλιουπόλεως Ἐπίτροπος Παππά Λάζαρος

2⁹

Τὴν ὑμετέραν ἀξιόσεβαστον Πανιερότητα υἱϊκῶς προσκυνοῦντες
πανευλαβῶς κατασπαζόμεθα τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν.

Παρὰ τοῦ ἀρτίως μεταβάντος εἰς Κωνσταντινούπολιν Φωτίου Ἀποστόλου Παγιώτα, καὶ εἰσαχθέντος εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν πληροφορούμεθα ὅτι ἡ ἐπιδοθεῖσα αὐτῷ ἐπιστολὴ ἐκ μέρους τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος πρὸς τὴν θειοτάτην αὐτοῦ Παναγιότητα¹⁰ ἔφερε μᾶλλον χαρακτήρα συστάσεως, ἢ ἐγγυήσεως. Ἐπεδόθη δὲ προσωρινῇ ἐγγύησις ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἡλίου ἀνεψιοῦ τοῦ ἁγίου Ἀμασείας, καθόσον ἄλλως θὰ ἦτον ἀπαράδεκτος εἰς τὴν Σχολὴν. ἐπιφυλασσομένου ὅπως ἐπαναληφθῆ ἔτερα ἐπιστολὴ ἐκ μέρους τῆς ἐγγυητικῆς κατ’ εὐθείαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔχομεν πεποιθήσιν εἰς τὰ χρηστὰ ἦθη τοῦ νέου τούτου, καὶ ὅτι ἐν καιρῷ εὐθέτω ἤθελεν ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς προσδοκίας ἡμῶν διὰ ταῦτα ἐπαναλαμβάνομεν τὰς θερμὰς ἡμῶν παρακλήσεις ὅπως εὐαρεστηθεῖ νὰ ἀποστείλῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐγγυητικὴν ἐπιστολήν, καὶ ἀποσταλεῖ ἀμέσως εἰς τὸν ὄρον τοῦ, ἵνα μὴ τι ἄλλως ἀπενικταῖον συμβῆ τῷ ῥηθέντι Φωτίῳ. ἀπεκδεχόμενοι δὲ ἀποτελεσματικὴν τῆς ἀπάντησιν περὶ τούτου ἐν τάχει,

8. Για τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῆς επαρχίας βλ. Ε. Δράκος, *Τὰ Θρακικὰ ἦτοι διάλεξις περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν Γάνου καὶ Χώρας, Μετρῶν καὶ Ἀθύρων, Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, Καλλιπόλεως καὶ Μαδύτου*, τευχ. Α΄, Ἀθῆναι 1892. Για τὴν Καλλιούπολη Γ. Κ. Λοῦζος, «Ἱστορία τῆς Καλλιπόλεως», *Θρακικὰ* 25 (1956) 43 κ.ε. καὶ Γ. Χονδρός - Θ. Δογάνης, «Καλλιπολις», *Μεγάλῃ Στρατιωτικῇ καὶ Ναυτικῇ Ἐγκυκλοπαιδεῖα*, τ. 4, σ. 26, Ἀθῆναι 1929. Επιπλέον, Ἐπισκοπικὸς κατάλογος ἀρχιερέων τῆς ἐδρας, Ἄγγελος Λ. Βουδούρης, «Ἱεράς Μητροπόλεως Καλλιουπόλεως πῖναξ Ἀρχιερατευσάντων», *Ὁρθοδοξία* (1949) 169-171· R. Janin, *Dictionnaire d'Histoire et de Géographie Ecclésiastiques*, XI (1949) σσ. 416-417, Paris.

9. ΑΙΕΕΕ / ΚΩΔ. 303 / ΑΡ. 35, Το Ἐπισκοπικὸ Συμβούλιο τῆς Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου πρὸς τὸν Ἐπίσκοπο Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου, Μάδυτος, 29 Αὐγούστου 1889.

10. Αναφέρεται στὸν Διονύσιο Ε΄, ἡ Πατριαρχία τοῦ ὁποίου διήρκεσε ἀπὸ τὴν 23η Ἰανουαρίου τοῦ 1887 ἕως καὶ τὴν 13η Αὐγούστου τοῦ 1891. Περισσότερα περὶ αὐτοῦ βλ. Βασίλειος Θ. Σταυρίδης, *Οἱ Οἰκουμηνικοὶ Πατριάρχαι 1860 - Σήμερον*, Α΄ Ἱστορία, Θεσσαλονίκη 1977, σ. 317 κ.ε.

καθώς και την εκπλήρωσιν τῶν ἀνατεθεισῶν αὐτῇ διαφόρων ἄλλων σπουδαίων ὑποθέσεων, καὶ ἐξαιτούμενοι τὰς θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὑποσημιούμεθα εὐσεβάστως.

Ἐν Μαδύτῳ τῇ 29 αὐγούστου 1889

Τῆς ὑμετέρας ἀξιοσεβάστου Πανιερότητος
Κατὰ πνεῦμα υἱοὶ καὶ προθυμότατοι

Τὸ Ἐπισκοπικὸν Συμβούλιον
Χρ. Ἀπόστολος Φωτιάδης
Νικόλαος Χριστοφορίδης
Σ. Τρακαπαλίδης
Χ. Α. Νικολαΐδης
Δημήτριος Λεονταρόγλου
ὁ Ἐπίτροπός σας παππά Λάζαρος

Ὁ Γραμ.
Ἄ. Ἀδαμαντίδης

ΠΗΓΕΣ

ΑΙΕΕΕ / Κωδ. 303 / «Διάφοροι αναφορά 1888» / αρ. 35, 45.

ΑΥΕ / φ. Β / 1894 / ΑΑΚ - Μακεδονία Θεσσαλονίκη, Βιτώλια, Επιτροπή προς ενίσχυσιν Ἑλληνικῆς Εκκλησίας καὶ Παιδείας.

ΑΥΕ / φ. Θ / 1894 / ΑΑΚ - Εγκύκλιοι καὶ Τηλεγραφήματα προς Πρεσβείες καὶ Προξενεία.

ΜΙΧΑΗΛ Α. ΤΣΕΚΟΥΝΑΡΗΣ